

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRTO LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Spoznavaj se sam!

(Dalje.)

Slovensko ljudsko šolstvo

z ozirom na gojenje slovenščine in učenje drugega deželnega jezika (posebno nemščine).*

Meščanske šole Slovenci nimajo niti ene, dasi jih je bilo na Avstrijskem že leta 1899. vseh 776! [Twardovski, str. 48]. — Predvsem se sklicujem na državni temeljni zakon, čl. 19., kateri med drugim določa:

„V deželah, kjer je več narodov, naj se državne šole tako uravnajo, da dobi vsak narod potrebne pripomočke, da se izomika v svojem jeziku, ne da bi se silil, učiti se drugega deželnega jezika.“

S tem je jasno povedano, da se mora vsakemu narodu v Avstriji v javnih šolah omogočiti, da se izomika v svojem jeziku, Slovenci toraj v slovenščini.

Posebno mora to načelo veljati glede ljudskih šol, katere edino pridejo v poštev pri vzgoji širokih mas našega slovenskega naroda.

Kot smoter ljudske šole navaja § 1. drž. zakona za ljudske šole sledeče: „Ljudski šoli je naloga, vzgajati mladino tako, da bo de pravna in pobožna, razvijati ji duševne moči, oskrbovati jo z znanjem in spretnostmi, potrebnimi za nadalje izobraževanje v življenju, in staviti temelj za odgojo vrlih ljudi in državljanov.“

V to svrhu določa § 21. šolskega in učnega reda (z dne 20. avg. 1870) kot smoter „vse mladinske odgoje

* Viri, koje sem pri sestavi tega rabil, so (razen državnega zakonika) sledeči: „Učni načrti za štiri-, pet-, šest-, sedem- in osemrazredne šole (na Kranjskem), v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet, in za trirazrednice (1896—1902). (Učnih načrtov za eno- in dvorazrednice nisem rabil, ker se na istih — tako se mi je zadržalo od učiteljske strani — nemščina sploh ne poučuje) — „Lehrpläne für die Volks- und Bürgerschulen des Küstenlandes“ 1896; „Erläuterungen zu den Lehrplänen für die Volks- und Bürgerschulen des Küstenlandes“ 1896. — Die wichtigsten Volksschulgesetze samt den Lehrplänen für das Herzogtum Kärnten“ 1892. — „Normal-Lehrpläne für Volksschulen. Herausgegeben vom k. k. steiermärkischen Landesschulrat“ 1874. — Nekateri zvezki zbirke: „Die neuen Gesetze und Verordnungen auf dem Gebiete der Volksschule für Steiermark.“ (Teh zvezkov je do l. 1888. izšlo 22! — Razen teh še nekateri posebni odloki za nekatere okraje in šole na Štajerskem! — Seveda nisem jaz teh virov vsestransko temeljito prebral, marveč posnel sem iz njih le to, s čimur se da dokazati, na kako nezdravi jezikovni podlagi stoji splošno slovensko ljudsko šolstvo in kako malo odgovarja isto pravemu namenu ljudske šole.

odkrit, blag značaj. Učiteljeva dolžnost je, takšnemu značaju položiti temelj s tem, da vedno in s pomočjo vseh zakonito privoljenih in pedagoško priznanih sredstev dela na to, da se mladina privadi zares lepemu vedenju in se zave svojih dolžnosti, svoje časti in občne skupnosti (! Gemeininn), da se ji vzbudi človekoljubje in domoljubje.“

Kako skušajo ta lepi smoter doseči ljudske šole v deželah, kjer bivajo Slovenci?

A. Primorsko.

Tu se stavi poduk materinskega jezika v središče vsemu ljudskošolskemu poduku, rekoč:

„Poduk materinskega jezika je pravo središče vsemu poduku v ljudski šoli. Poleg veronauka je ta poduk najimenitnejši med vsem, kar ima učiti ljudska šola.“ (Erläuterungen, str. 11.)

Radi tega je za materinščino — (učni jezik) — (razen čitanja in pisanja) določenih:

na trirazrednicah	8—10 ur	(Lehrpläne, str. 112),
„ štiri „	6—9 „	(„ „ 138),
„ pet „	5—9 „	(„ „ 166),
„ šest „	5—7 „	(„ „ 194),

Glede poduka v drugem jeziku pa je rečeno (Erläuterungen, str. 51):

„Drugega jezika naj učitelj nikar ne začne učiti, dokler ni otrok v materinščini zadobil neke spretnosti in pravilnosti v besedi, in dokler si ni po šolskem poduku pridobil najpotrebnejših pojmov in misli za uspešno napredovanje.“ — To je mogoče šele v 3. šolskem letu; le v slučaju, da učenci že z doma poznajo drugi jezik, že v drugem. — (Erläuterungen str. 53.)

Učiti pa se ima „po razmerah 3—4 ure na teden v vsakem razredu.“ („Lehrpläne“, str. 225.)

Glede učenja drugega jezika se na 59. str. „Erläuterungen“ še nahaja odstavek: „V našem učnem načrtu se zahtevajo računске vaje v drugem jeziku, ki se ga uče učenci. Umeje se samo ob sebi, da meri to le na korist novega jezika, da se učenci nauče dobro števnikov in tehničnih izrazov, ki se rabijo v teoretičnem in praktičnem računanju, ter da navadijo spretno misliti in govoriti.“ Končni odstavek o tem predmetu pa se glasi: „Kar se tiče učne svrhe drugega jezika, treba učitelju z malim zadovoljen biti in ne pričakovati toliko, kolikor se zahteva po vsej pravici od poduka v materinščini. Pravo se pač pogodi v onem slučaju, če si prizadeva,

kdor uči drugi jezik, doseči v ljudski in meščanski šoli sosebno to, da postanejo učenci sposobni za navadno vsakdanje občevanje v dotičnem jeziku. Ves drugi pomen in namen ima materinščina. Tu se gre za to, da se vsestransko razvije in izobrazijo vse mišljenje in dober okus.“ (l. c. str. 61.)

Po moji misli se naj skuša doseči tu označeni učni smoter v drugem jeziku le v obmejnih ozemljih, v jezikovno mešovitih krajih. — Splošno pa moramo priznati, da so tu izrečena načela glede materinščine in drugega deželnega jezika še najboljše med vsemi — in da je na Primorskem po predpisih za slovenščino v ljudski šoli še najboljše preskrbljeno.

Kako pa je dejansko s šolami na Goriškem, sploh na Primorskem? Ali se na vseh slovenskih ljudskih šolah poučuje drugi jezik? Kateri? — Ali imajo tudi samoslovenske šole? Kakšne uspehe imajo ene — kakšne druge?

S katerimi posebnimi odloki je urejen poduk materinščine, s katerimi poduk drugega jezika.

Na dan z njimi! To niso in ne smejo biti tajnosti; mi Slovenci, ki živimo v ustavni Avstriji, ki ne pozna sužnje, moramo vedeti, kako in na kakšni podlagi, s kakšnim namenom se nam vzgajajo naši otroci, in kakšen uspeh se pri tem doseže! — Noben slovenski učitelj se tu ne sme nikogar bati: odloki, ukazi višjih imajo biti zakoniti, in tem se ni treba bati luči!

B. Kranjsko.

Viri so mi čudni načrti za tri-, štiri-, pet-, šest-, sedem- in osemrazrednice na Kranjskem.

Glede drugega deželnega jezika je v učnem načrtu za trirazrednice določba: „Drugi deželni jezik se poučuje na trirazrednih ljudskih šolah, ako žele roditelji, od II. razreda kot obvezen predmet. Ako se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet, je treba v 2. in 3. razredu ob pomnožitvi jezikovnih ur v 2. razredu za 2 uri in v 3. razredu za 1 uro pridejati (!) po 7 ur za ta predmet.“

„Pridejati“ je tu zelo nerazložno povedano; šole iz nemškega besedila sem posnel, da se v tem slučaju za slovenščino v 2. razredu določi 5 ur, v 3. pa 4, — nemščini pa je v vsakem razredu posvečenih po 7 ur!

Na štirirazrednicah, v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet, je v 3. in 4. razredu učnemu*

* Da se pod „učnim jezikom“ misli materni jezik (materinščina), to je razvidno iz 3. str. učnih načrtov, kjer pri smotru učnega jezika govori o „materinem jeziku“!

LISTEK.

Simon Gregorčič v Ribnici.

(Konec.)

Nekoč smo zapeli v pesnikovi navzočnosti njegovo pesem: „Zastava že razvita je.“ Ker smo previsoko intonirali, smo morali sredi pesmi končati, da bi ne prišli še v večjo blamažo. Pisec teh vrst vpraša Gregorčiča, kako se mu pesem dopada. „Lepa je,“ pravi, „samo konec se mi zdi malo čuden!“ Čisto verjetno!

Ščasoma se je Gregorčič toliko navadil na družbo, da je že sam šel na pivo. Postregli so mu radi povsod. Prinesli so mu kaj prigrizka, malo šunke, par koščkov salame in kaj enakega. Ko niso za to zahtevali ničesar, je rekel Gregorčič: „Če boste tako dragi, ne pridem več k vam!“

Gregorčič je bil zelo skromen in varčen, vse mu je bilo prelepo, vse preveč. Vedno je zagotavljal: „Jaz tega nisem navajen, to je za me prelepo, predobro, preveč.“ Gledal je na vsako najmanjšo stvar. Ko je nekdo videl, da je „šarkelj“ zgineval, takoj je opazil: „Za božjo voljo, kaj tako smo ga že otesali?“

Gregorčič je bil velik prijatelj narave. Poznal je od vseh rož skoraj ne samo slovenska marveč tudi nemška in latinska imena. To je imel poleg svojega prirojenega nagnenja

do narave od svojega umrlega prijatelja Erjavca. Zato je tako rad zahajal tudi na sosedov vrt, kjer skrbna roka g. V. vzgaja in goji prav veliko ljubkih cvetk in cvetličnega grmičevja. Gostoljubna gospa mu je podarila navadno velik šopek izbranih cvetk, in pesnik je rekel, da mu je to ljubši kakor najvišji red. Tudi kozarec dobrega vina je dobil pri sosedovih. Nekoč je bila zbrana tam večja družba. Pogovarjali in zabavali so se med seboj in veselje je bilo veliko. Nekdo izmed družbe predlaga „eks“, Pesnik se je tega nekaj časa branil, potem pa vstane, prime kozarec v roke in pravi:

Ker ste tako prijazni,
ne bramin se te kazni,

in res izpije „eks“.

Z dr. Sch. sta postala prav dobra prijatelja, dasiravno ni dal Gregorčič veliko na zdravniško pomoč, kakor smo že omenili. Kot ribniški zdravnik zahaja vsak četrtek v Loški potok. Nekoč je povabil pesnika s seboj, in le-ta se je rad odzval prijaznemu povabilu, ker je bil lep dan je bil to za Gregorčiča krasen izlet.

Loški potok je kranjska „Črnagora“ in Gregorčič si je prav želel videti domače „Črnogorec“. Ko sta prišla z dr. Sch. tja, so priredili Potočani pesniku lep sprejem. V Rusovi hiši sta bila oba gospoda pogoščena in desetletna domača hčerka je deklamirala Gregorčičevo pesem „Veseli pastir“ s takim navdušenjem, da je bil pesnik vidno ganjen.

Nazaj grede sta se ustavila izletnika v Sodražici. Pri kozarcu vina so marsikatero veselo ugenili.

Naš Šimen je bil posebno velik prijatelj mladine. Tudi otročiče je kaj rad imel. Posebno ugajale so mu bolj resne in tihe deklice. Kadar je prišel v sosedno gostilno so bili takoj vsi otročiči okrog njega. Njemu pa je najbolj dopadala resna Bertica, njo je takoj poklical k sebi. Prav rad je imel tudi dr. Sch. sentimentalno Lenko. Nekoč je ves večer pri njem slonela, on pa jo je izpraševal, božal in ji razne stvari pripovedoval — tako, da se je druga hčerka, zelo živahna Tončka, čutila vžaljeno — ker se pesnik ni toliko brigal za njo.

S svojim prijateljem si je ogledal pesnik Kočevje. Kot nekako posebno čudo pa je ogledal v Prigorici lončarja, kateremu je pod urnimi nogami in rokami iz mehke gline se posrečila tako umetniška stvar — lonec. Ni se mogel načuditi primitivnosti izdelovanja lončene posode.

Najlepši pa je bil izlet, ki ga je napravil Gregorčič z večjo družbo k Novi Štifti. Krasna naravna lega nad vse lepa romarska cerkevica s svetimi stopnicami, nove orgle, pred cerkvijo pa mogočne slovenske lipe, na katerih eni je prostorna utica, vse to, in jasno nebo s čistim razgledom na vse strani, je napravilo pesnika veselega, srečnega.

Višek veselja in solza radosti je zaigrala pesniku v očeh, ko smo zagledali „gospodarja“ Nove Štife — župnika Klinarja. To je bilo nekaj posebnega. Dva častitljiva

jeziku (t. j. slovenščini) odmerjenih 4, ozir. 3 ure, drugemu deželnemu jeziku pa 8, oziroma 7 ur.

Tu se mi vsiljuje nekaj vprašanj, na katere je želeli na korist slovenske javnosti točnega in resničnega odgovora:

1. Koliko pa je štirirazrednic na Kranjskem, na katerih drugi deželni jezik ni obližaten? — Od katerega faktorja je ta obližatnost odvisna — in kako uporabljata dotični faktor to svojo pravico?

2. Ali velja dejansko to zakonito določilo tudi za šole z nemškimi učnim jezikom, za katere je potem slovenščina drugi deželni jezik? Ali se mogoče sploh na nobeni nemški šoli ali pa na večini nemških šol na Kranjskem slovenščina kot obvezen (mogoče tudi kot neobvezen) predmet ne poučuje? Število enih — in drugih?

3. Ali je za Slovence na Kranjskem bolj potrebna nemščina, ali za Nemce na Kranjskem slovenščina? — Želeli bi bilo, da učiteljski strokovni listi dajo na ta vprašanja točnega odgovora, in da istega posamejno tudi vsi drugi slovenski listi; naj izvedo Slovinci po Kranjskem in drugod, kakšne šole imajo! — Naj se ne postavijo gg. uredniki učiteljskih strokovnih in drugih listov na „visoko stališče“, češ: na ta vprašanja ne odgovorjamo, kajti te reči vendar morajo biti splošno znane — ker te reči niso znane niti ne vsemu učiteljstvu, od ostalega razumnštva pa niti ne eni stotinki.

Na 5-, 6-, 7- in 8 razrednicah je slovenščini odmerjenih v 3. in 4. razredu po 4 v vseh višjih razredih pa le po 3 ure, — nemščini pa v 3. razredu štirirazrednic po 8 — v 4. razredu po 7 ur; v 4. razredu na 6-, 7- in 8 razrednicah tudi po 7, — sicer pa, namreč v 5- in 8 razrednicah po 5 ur, istotako v vseh višjih razredih vseh teh šol tudi po 5 ur!

Kako po mačehovsko se na Kranjskem, v edini skoro izključno slovenski deželi, ravna v ljudski šoli s slovenščino nasproti nemščini! (Primerjaj to z vsoprednimi določili na Primorskem!) (Sledi.)

Nacionalizem in socializem.

I.

Ako je pisal „Slovenski Narod“ v osemdesetih letih o socializmu kakor o največjem grozodejstvu na svetu, o propovednikih socializma kakor o samih ničvrednejših in prekucuhih sveta, nam je to umljivo. Kajti med Slovence še ni prodrli tedaj duh demokratizma in zato tudi socializma niso mogli razumeti. Iz imenovanega lista so govorila res načela, odgovarjajoča tedanjemu položaju.

Slovenska politika se je gibala tedaj zgolj v takozvanih „narodnih“ mejah: politikovali so zgolj voditelji in iz njih vrste ni mogla vzrasti drugačna politika. Ali tedaj nacionalizem ni bil nikaka premissljena akcija, ki bi dejanski zasledovala kak cilj po enotno izvršenem načrtu.

Tekom let se je seveda mnogo izpreminilo. Tudi med Slovinci so nastali o nacionalizmu drugačni pojmi nego so jih negovali naši očetje, dasi moramo priznati, da je pomenjal i naš narodni pokret mnogokrat čisti kulturni in socialni pokret slovenskega naroda. V dobi slovenske reformacije je slavil v slovenski politiki svoj prvi triumf v slovenskih nabožnih pesmih in evangeliju, ki so jih pisali Trubar in njegovi somišljeniki. Cerkvena protireformacija s strani škofa Hrena in avstrijske cesarske vlade je ubila slovenski protestantizem in s tem je bila tudi narodna misel med Slovinci strta za več stoletij.

Šele za časa Napoleona in tvoritve slovenskih pokrajin v kraljevino Ilirijo se je oživel tudi med nami narodni duh ali povsem odgovarjajoč tedanjemu čuvstvovanju: v obliki patriotizma.

Francoska revolucija, ki jo smatrajo socialisti kot „ibelj socializmu je rodila obenem tisto močno gibanje, ki

je vstvarilo nove države v Evropi — torej močnejše nego vse socialne misli.

Na Francoskem je ni bilo naprave, ki bi bila varna pred revolucionarji: zapodili so kralja in ustanovili republiko, aristokracijo so položili pod giljotino in mesto, nje je stopila na pozorišče demokracija, premenili so vse postave, vse običaje, celo nov kolektor so uvedli za svoje štetje. Ali vzlic takemu silnemu razdiranju s strani revolucije se je tedaj močnejše kot kdaj prej pojavila misel in čuvstvo patriotizma. Do tega je prišlo povsem naravno — ravno zato pa tudi tega čuvstva umetnim potom s samim deklamiranjem s strani socialne demokracije ali z nasiljem s strani vlade ni mogoče uničiti.

Ko so videle ostale evropske oblasti silno prodiranje revolucionarjev v Franciji, ki so svoje nove zakone postavili ne samo za-se, ne samo za en narod, ampak za vse ljudi — égalité, fraternité, liberté: enakost, bratstvo, svoboda — so se prestrašile za svoj obstoj, zato so se dvignile iz vseh strani nad Francosko. In tedaj so francoski revolucionarji vide, da gre proti njim vsa Evropa, pozvali ves narod na boj za domovino, da brani z domovino tudi svobodo, pravico in resnico. In Francoska, o kateri se je že mislilo, da je bila njena zadnja ura, se je razvila čvrsto in krepko na temelju novih misli: demokratskega patriotizma. S tem je stopil obenem povsem nov faktor v naše javno življenje, doslej nepoznan, proti kateremu ni bilo nobenega odpora, ki je bolj uspeval, čim bolj so ga skušali zatreti. Francoska revolucija je ustvarila neposredno Veliko Britanijo, Nemčijo, Španijo in dala kal Zedinjeni Italiji.

Ko je ležala Nemčija ponižana pod nogami slovitega Napoleona, so vstali iz teh nebroj malih držav, iz katerih je sestajala Nemčija, posamezni možje, kakor Fichte, Schleiermacher, K. Humboldt, Stein i. t. d. Iz raznih držav ali pozabili so na svoj partikularizem in postali so najprej nemški narodnjaki, potem šele vse drugo.

Napoleon se je seveda temu, edinstvo proklamajočemu gibanju, ki se je opiralo zgolj na čuvstvujočo patriotičnost, narodni pokret, ki se je obračal edino do srca in razuma — temu gibanju se je ravnoisti Napoleon smejal, ki je sam imel tisočkrat priliko, videti kake velike vrednosti so postala ravno čuvstva.

Napoleon je dal tudi Slovincem „Ilirijo oživljeno“. Vzdrnil je Slovence — ali ko je zasedla naše pokrajine zopet avstrijska cesarska vlada, je moral pesnik Ilirije oživljene v pokoj in z njim je padla še cela vrsta odličnih Slovencev v nemilost pri novi vladi.

Absolutizem je zavladal zopet po celi Evropi, in kjer ni demokratizma, tam tudi ni nacionalizma.

Francoski patriotizem — kakor sploh vsak resnični patriotizem — je čuvstvo slično nagonu: Ljubezen do rodne zemlje kot matere, udanost tradicijam in običajem kot dragocene materinske svetinje. Torej pred vsem teritorialni in historijski elementi. Patriotizem je nastal kot posledica revolucionarnih puntov, iz boja zatiranih proti zatirancem, nacionalizem pa pomenja že nadaljni razvoj patriotizma, ko ni veljal več krvavi boj kot edino pač pa v gotovih slučajih kot eno izmed mnogih sredstev, s katerimi hočemo do svojega cilja. Nacionalizem je pokazal, da ni rodna zemlja, da niso zunanji spremenljivi znaki, kakor šege in navade, ki družijo narode v velike skupine, pokazal je, da se v njem družijo pravi bratje, med katerimi obstaja pravo sorodstvo. Nacionalizem dal je novo podlago za sodelovanje, v njem so se lahko združili ljudje različnih svetovnih naziranj, različnih političnih narodov, — le tako je bilo mogoče, da so sedeli med italijanskimi narodnjaki poleg brezbožnega Mazzinija opat Groberti, monarhist Azeglio; le tako razumemo tudi, da sedi v sedanjem ogrskem ministrstvu v taki prijaznosti poleg stvarnika

„razporoke“ na Ogrskem, velikega liberalca in žida Wekerla glavar ogrskih klerikalcev prof Ziči.

Iz gornjega sledi samoposebi, zakaj je bilo doslej vse takozvano „narodno“ gibanje med Slovinci tako klaverno: ves dosedanji slovenski nacionalizem je bil umeten, ker ni nastal naravnim potom — ni nastal iz ljudstva, iz mas, iz demokracije. (Konec.)

Politični pregled.

Volilni boj na Slovenskem.

Kakor v celi Avstriji, tako je tudi na Slovenskem tokratni volilni boj izredno velik. Lahko rečemo, da s takim aparatom se ni delalo doslej še za nobene volitve na naši zemlji. Vrši se nebroj shodov, agitatorji se razvijajo uprav nervozno, vse stranke pomnožujejo svoje časopise, pogoste svoje izdaje. Socialisti so poskočili od tednika celo na dnevnik.

Umljivo. Z volilno reformo je postal grof politično popolnoma enakovreden najslabjemu kmetu in delavcu. Oba štejeta svoj glas. In ker je masa zelo velika, in stopa sedaj tudi ta masa v prvič na volišče, je treba razviti tem intenzivnejšo agitacijo.

Največ šans — oziroma vse šanse ima ugodne klerikalna stranka. Postavili so 23 kandidatov, in le izvolitev treh je nekoliko dvomljiva. Bil bi le izreden slučaj, da bi doživeli večjo pobjedo. Liberalnih kandidatov je priglasenih samo devet; socialističnih šestnajst; neodvisnih sedem.

V vseh volilnih okrajih si stoji nasproti vsaj dvoje kandidatov; le Spinčič, Demšar in Šuklje nastopajo doslej v svojih volilnih okrajih kot absolutni gospodarji.

V splošnem torej ne more biti izid predstojećih volitev za nas Slovence prav nič dvomljiv: klerikalizem se je razprostrl nad nami z vso silo in uničiti se ga preko noči ne da. Klerikalci si osvoje kakih dvajset slovenskih mandatov, ako ne več!

Iz volilnega boja izide kot stranka zmagovita samo klerikalna; vsak drug eventualen zmagovalec prihaja v poštev zgolj kot oseba, kajti poedinec bo moral iskati pri drugih narodih zaslombe, ako mu bo absolutno gospodstvo v Šusteršičevem klubu nevzdržno.

Nikakor pa ne smemo misliti, da pomenja ta zmaga klerikalizma na Slovenskem kaj družega nego vrhunec te stranke. Z vrhunca pa druge poti ni nego nizdolu.

„Iz dveh slovanskih svetov.“

Pod tem naslovom je izšla v poljskem jeziku zanimiva Glogerjeva knjiga; zanimiva ne vsled naslova in ne vsled imena pisatelja, ampak ker se nahajajo v tem poljskem spisu odstavki, ki so ravno Poljakom doslej precej nepoznana zemlja, kadar se gre za priznanje istih stavkov — drugim. Iz dejstva, da se pečajo s tem delom obširno tudi največji poljski listi, bi bilo sklepati, da preidejo v tej knjigi izrečene besede i Poljakom bolj v kri in meso nego se je godilo doslej. Knjiga je spisana kot prinos h kmetskemu vprašanju, a se dotika na mnogih mestih tudi splošno političnih vprašanj.

Pisatelj knjige kaže zdrav razum in miren pregled položaja. Od naravnega konstatiranja, da zavzema Slovanstvo v Evropi največ zemlje, a je imelo v Evropi doslej najmanjšo politično ulogo, preide do spoznanja, da moč Slovanstva ne leži v sili; Slovanstvo ne more biti posebljena ideja absolutne vlade, ki je privedla v Rusiji do carskega absolutizma na eni in do popolne anarhije na drugi strani, slovanska misel more biti kot kulturno in politično zmagovita le, ako nastopi v znamenju narodne pravičnosti, prizna enakost vsem narodom, njih individualni razvoj na podlagi prirojenih navad, jezika in plemenskih posebnosti. Slovanstvo naj pomenja medsebojno spoštovanje narodov in njih pravic.

moža se pozdravita po 33. letih kot stara prijatelja, oba duhovnika, oba vneta narodna delavca, prvi pesnik, drugi pevec — skladatelj. Kdo ne pozna krasne skladbe „Slepac“? Njen duševni oče je častiti župnik od Nove Štife. Kar je premogla njegova kuhinja dobrega, kar njegova klet: vina in piva, to je prišlo na našo mizo. Veselje je bilo splošno in vrstila se je napitnica za napitnico. Radost pa je priklopila do vrhunca, ko je zapel naš gostitelj s svojim še vedno močnim in prijetnim glasom svojo zdravico z vedno enakim koncém: „Saj to še ni bilo zadnjikrat, da skupaj smo ga pili!“

Žalibog, za Gregorčiča zadnjikrat!

Iz Ribnice se je odpeljal Gregorčič s svojo strežnico Cilo — ki je na povabilo domače gospe pesniku na ljubo in sebi v razvedrilo prišla v Ribnico — v Novo mesto. Potovati je hotel popolnoma nepoznan. Strogo je naročil svoji strežnici, da ga ne sme izdati nobenemu človeku. Obiskal je nepoznan bolnico usmiljenih bratov v Kandiji „Bratje“ so ga v bolnici kot duhovnika dobro pogostili, in šele pri odhodu je povedal Gregorčič svoje ime. Mislimo si lahko veliko veselje, ki je vsled tega zavladalo v dobrodelnem zavodu.

Tako so minevali dnevi, Gregorčiču pa so rasle moči. Videti je bilo, da bo pesniku usojenih še par let življenja.

V tem se je bližal Gregorčičev odhod iz Ribnice. Na kolodvoru se je zbrala velika množica ljudstva: sami

prijatelji in častileci pesnikovi. Ko je vstopil Gregorčič v vlak, zapeli so mu pevci pesem odhodnico, kar je rahločutnega pesnika ganilo do solz. Vlak je oddrdral, mi pa smo se rosnih oči in nekako težkim srcem vrnili domov, z žalostno zavestjo, da smo nemara zadnjikrat videli velikega pesnika... A. B.—r.

Tuji dom.

Novela. — Spisal M. R. P.

(Dalje.)

„Oh, jaz sem še otročja“ — je odgovorila Lina in pokazala na pisma, ki so ležala na mizi. „Stara pisma čitam“ — je rekla nato — „kakor sem vam že pravila — ki jih je pisal poet Gruden.“

In potem je pripovedovala o poetu. Da se je pripeljal iz tujine, da se mudi zdaj v trgu, in da je prejšnji dan z njo govoril.

„Pripeljite ga enkrat k meni“ — je rekla Berta. „Ali je zanimiv človek?“

Lina je vstala, iskala potem med knjigami v omari in se vrnila z nekim beletrističnim listom.

„Ne!“ — je odgovorila. „Ni zanimiv, tudi lep ne. Bled v obraz, skoro žalosten“ — ga je opisovala nato — „suh in visok.“

Potem je odprla list, ki ga je bila prinesla, sedla za mizo in pokazala na pesem, ki je bila natisnjena spredaj.

„To pesem je napisal po dolgem času zopet meni“ je rekla. „Jaz poznam vse tiste pesmi, v katerih misli name, na prvi hip. Nekakšna mehka žalost je v njih, rahla resignacija in sentimentalnost. Čitajte!“ — je rekla, a nato je čitala sama:

„Brez tebe minila je moja pomlad,
od obupov obtežena,
od žalosti preprežena,
v grenkobi varljivih nad.“

Brez tebe življenje minilo mi bo,
kakor dalja brez cest,
kakor nebo brez zvezd
sred érne noči utonilo mi bo.“

Ko je čitala, je sijala z njenega obraza nekakšna mehkoča, lica so ji rdela, in ko je odložila list, se je naslonila nazaj, in njene oči so bile rosne.

„Vi ga ljubite“ — je izpregovorila Berta in tudi vanjo je prišlo nekaj mehkega. Lina se je nasmehnila kakor v sanjah, ostala je čisto mirna in strmela nepremično tja nekam proti steni.

„To je nekaj krasnega“ — je pripovedovala Berta z mehkim, skoro sanjavi glasom. „Jaz sem to nekoč komaj od daleč občutila.“

„Ali vi ne ljubite soproga?“ — je vprašala Lina nenadoma, kakor bi se prebudila iz spanja. Sklonila se je na stolu naprej in pogledala začudeno v Bertin obraz.

„Jaz ne vem“ — je odgovorila ta z neizpremenjenim in istotako mehkim glasom. „O tem je tako težko govo-

Gotovo je, da so v poljski javnosti take besede zelo redke. Saj so nam predobro znane vse zahteve in sanje o zopetnem prebujenju zgodovinske Jagelonske Poljske, ki je segala vsled nekaj srečno izvojevanih vojsk in kršenja raznih pogodb v resnici od Črnega morja na jugu do Baltiškega na severu. Ta „Poljska od morja do morja“ pa ni drugzega nego misel, da naj vlada 15 milijonov Poljakov trikrat toliko drugih narodov.

Po nesrečno končanem uporu Poljakov na Ruskem leta 1863. je bilo za kakih dvajset let vsako patriotsko delovanje v ruski Poljski vsled hudih vladnih represalij povsem izključeno. Šele leta 1884. se je osnovala v Parizu vsled prizadevanja starih emigrantov „Poljska Liga“, ki je zahtevala v svojem programu „predpriprave in koncentracije vse ljudske sile“, da se doseže neodvisna Poljska v mejah, ki jih je imela pred delitvijo leta 1772, na federativni podlagi, oziraje se na narodnostne razlike. Pri tem se je ozirati tudi na one dele poljske republike, ozir. kraljevine, ki so odpadli že prej od nje.

Toda leta 1896 se je izvršila pri Poljski ligi velika izprememba. Ni se spremenilo samo ime v „Ligo Narodovo“: preustrojena liga, ki je postala danes jedro poljskega gibanja, reprezentirano deloma po žlahti deloma po poljskih narodnih demokratih, nima v svojem programu nobene besede več o federaciji in ozirih na narodne posebnosti.

Zato bi bilo z ozirom na korist slovanske misli v resnici želeli, da prodre nova misel, razvita tudi v omejenem delu kar najgloblje v vse politične kroge. Slovnanstvo more biti zmogovito le tedaj, če nastopa na poti absolutne pravičnosti, kajti Slovnanstvo pomenja s tem tudi novo kulturo.

Potovanje avstrijskega cesarja v Prago.

V ponedeljek se je odpeljal avstrijski cesar Franc Jožef I. v Prago, kjer ostane vsega vkup 14 dni. Ne mudi se to pot v Pragi kot gost, ampak kot prestolujoči vladar. V češkem kraljevem gradu, na Hradčinu, je za dva tedna tisti kraj, kakor je drugače Dunaj ali Pešta: kraj prestolice cesarjeve.

Nam Slovencem seveda te stvari ne gredo bogzna kako do srca; ali na Češkem, kjer še vedno ni zamrl spomin na samostojne češke kralje, je cesarjevo potovanje in bivanje v nekdanji prestolnici čeških kraljev vse drugačnega utisa. Naenkrat so se oživeli stari spomini mogočnejše, nego kdaj prej; sanje marsikaterega Čeha so vsaj za 14 dni postale resnične: v Pragi češki kralj! Ker je čas zelo kratek, se morda pozabi, da je ta kralj iz pristne nemške rodbine!

Potovanje cesarja v Prago, ki se vrši v veliko zavist gotovih nemških krogov, se šteje kot pridobitev obeh mladočeških voditeljev, ki sedita na ministrskih stolicah: Forsta in Pacaka. Utegne biti resnično, da napravi to potovanje šanse za predstoječe volitve mladočeški stranki ugodnejše nego bi bile drugače.

Povsod, kjer bo bival cesar, so sprejemi in slavje tako, kakor da pozdravljajo Čehi v resnici svojega narodnega kralja.

Toda misliti ne smemo, da je šel 77 let stari mož samo Mladočehom na ljubo na to, vsekakor za moža v teh letih, neprijetno in nadležno pot. Nagibi, ki so bili odločilni, so vsekakor strogo politični, z vidika habsburške hišne politike.

Zgodovinsko dejstvo je, da so Habsburžani ponovno iskali oporo pri Čehih ali Madžarih. Za časa dualizma, ko so prirastli vladarju zlasti Madžari na srce, so bile zamahe zahteve Čehov, ki so imeli vendar iste pravice do kronanja svojega kralja, kakor je bila Madžarom ta pravica priznana. Zdaj ko se je jelo krhati prijateljstvo z

onostransko polovico in ko je zvitost stvarnikov dualizma vedno očitnejša, je treba, povsem naravno, iskati ožjega stika kje drugje. In pri tem prihajajo v tostranski polovici resnično le Čehi v poštev.

Klerikalno-socialistična zveza na Bavarskem.

Znano je, da so se združili za zadnje volitve v bavarski deželni zbor klerikalci in socialni demokratje. Pogodili so se med seboj na primerno število poslancev in potem so delali drug za drugega: v tem volilnem okraju so pomagali klerikalci socialističnemu kandidatu, drugje zopet socialisti klerikalnemu. Liberalci so bili s tem na celi črti premagani.

Toda zdaj je ta deželni zbor razpuščen in za 31. maj so razpisane nove volitve. In sicer se vrše prvič direktno, od česar si obetajo vse stranke korist — za-se. Ker pa zahteva novi volilni zistem relativno množino oddanih glasov za vsakega zmagojučega kandidata, je potreba po raznih kompromisih dana sama po sebi, ker bi bila inače odločitev odvisna preveč od slučajnih večin. Toda ob danem trenutku je na primerne kompromise težko misliti, in morda se zopet zgodi ono čudo, da se bojujeta dva največja politična nasprotnika — socialna demokracija in klerikalizem — za koristi in uspehe drug drugega. Na kompromise z liberalci je težko misliti, ker so socialisti vsled izida zadnjih državnoborskih volitev na liberalce, ki so jim vzeli toliko mandatov, silno hudi. Vendar pa bo zveza s klerikalci socialistom letos mnogo težja, ako celo ne popolnoma onemogočena, kajti v svrhu skupnega postopanja ni ob času nobene skupne točke, ki bi vezala obe stranki na kompromis. Za zadnje volitve je bila ta vez zahteva po volilni reformi. Ta je sedaj izpeljana, in tako ni one vezi in povoda, s katerim sta se opravičevali vsled te nenavadne zveze obe stranki.

Zveza med liberalci in socialisti bi omogočila razrušitev ali vsaj izdatno oslabitev absolutne premoči po klerikalizmu; ako pa pojdejo zopet to pot klerikalci in socialisti za drug drugega v ogenj, imajo od tega očitno korist le klerikalci; občutno škodo pa napredna misel.

V najkrajšem času mora odločitev pasti; v kakem smislu: tega danes prorokovati ni mogoče, ker celo prizadete stranke doslej še ne vedo, kaj naj store.

Dnevne vesti

a) domače.

— **Oslarijo** imenuje „Sl. Narod“ vest, ki smo jo dobili iz Celoveca, da sta se dva člana tamošnje slovenske družbe udeležila plesa celovške podružnice nemškega planinskega društva, odnosno šulferajnskega plesa. Kaj je šulferajn, ve pri nas vsako dete. Podružnica nemškega planinskega društva pa je takozvani „Karavankengau“, najstrupenejši sovražnik slovenskemu planinskemu društvu. In „Narod“ smatra udeležbo na takih prireditvah za dopustno ter imenuje kritiko zaradi udeležbe s slovenske strani — oslarijo. Brez komentarja!

— **Pri občinskih volitvah** v Ljubljani se je po dolgih letih vnel boj. Proti magistratu so nastopili socialisti z dvema kandidatoma. Razlika je bilo samo za 215 glasov do zmage socialistov. Razmerje glasov in število glasov je jako podučno. Obe stranki sta spravili na noge vse, kar je bilo le mogoče. Od 2490 volilcev pa jih je prišlo na volišče le 872. Ogromna večina volilcev III. razreda se volitev ni udeležila. Narodnapredna stranka je dobila največ 560 glasov in še teh mnogo z lažljivo agitacijo, da so se s socialisti združili — klerikalci. Odšteti je tudi kakih 200 pooblastil, ki so jih magistratni uslužbeni že pred meseci pobrali pri ženskih volilcih, branjevkah i. dr., tako da lahko trdimo, da vsa narodno-

Berta ni odgovorila ničesar. Sedela je mirno za mizo, gledala je pred se, a v obraz je bila tisti večer zelo bleda. Vzrok je bila menda tista bolešt, ki je spala skrita v dnu srca. Mladi Mirtič ni tega opazil in tudi sam je bil zaradi delavcev v skrbeh.

„Trebaj jim bo povišati plačo“ — je rekel. „Najbrž bo stvar nemogoče drugače rešiti. Drugod so že povsod boljše plačani.“

„Jaz pravim tole:“ — je rekel stari. „Dokler sem jaz živ, ne bom plačal nikoli vinarja več, kakor plačam. Jaz plačujem dovolj in pošteno in ne vtrgujem nikoli tam, kjer bi delal krivico. Drugi pa plačujejo mogoče boljše, ampak zato vse križem vtrgujejo. Dandanes, dragi, je poštenost redka. Stari ljudje pravijo, da je pravica že davno zapustila svet.“

„Bomo videli“ — je rekel sin, a stari se je zavzel in pogledal proti njemu.

„Kaj bomo videli? Nič ne bomo videli! Če se bodo upirali in kazali nezadovoljnost, jih bom zapodil vse skupaj iz službe in naročil druge. Delavcev je kakor mravljincev po svetu in jaz pravim tako, da so tuje vedno boljši od domačinov. Ti ljudje, ki živijo tod, so najlencejši.“

Potem je kadil in molčal in odšel nato iz sobe. Mladi Mirtič je čital časopis in vprašal potem Berto, zakaj je tako tiha. (Sledi.)

napredna stranka spravi v tretjem razredu največ 400 glasov na volišče. In temu številu je število socialnodemokratskih volilcev 327 že jako blizu. Bila je zadnja zmaga liberalne stranke v tretjem razredu. Socialne demokrate pa je ta volitev tudi lahko podučila, da precenjujejo svoje moči in da sami pač ne opravijo še ničesar.

— **Pri današnji dopolnilni volitvi II. razreda** v Ljubljani so dobili Ivan Hribar 460 glasov, dr. Tavčar 434, dr. Majaron 427 in Sajovic 410, dočim sta kandidata socialnodemokratske stranke dobila: Kristan 86, dr. Dermota 96 glasov. Na volišče je prišlo le 517 volilcev izmed 1454.

— **Peerz**, bodoči šolski nadzornik za nemške šole na Kranjskem, se že čuti kot takega. Po Ljubljani hodi s plavico, katero so Nemci za se vzeli kot svojo cvetlico v zakup, čeravno cveti tudi na naših poljih. S tem hoče že sedaj pokazati svetu, da hoče biti nemško-nacijonalni nadzornik.

— **Slovenci**, ki niste pristaši S. L. S., poravnajte hitro svoje dolgove, ako nočete, da jih objavi „Slovenec“! Ali res nimajo gospodje okoli „Slovenca“ drugega dela, kot da povprašujejo po Ljubljani, koliko ima ta ali oni liberalce dolga?

— **Ravnateljstvo delniške družbe združenih pivovaren Zalec in Laški trg** si usojamo vprašati, zakaj je razpisalo mesto knjigovodje samo v čeških listih?

— **Vseh kandidatov** v slovenskih volilnih okrajih, katerih štejemo glasom volilne reforme 24 (proti prejšnjim 15) je priglašanih do sedaj ravno 55. Po strankah se dele kandidature tako:

klerikalci	23
socialisti	16
liberalci	9
neodvisni	7

Dvoje ali troje kandidatur utegne biti še priglašanih.

— **Napad v ljubljanski okolici.** Ko sta šla pred minulo nedeljo zvečer okoli 11. posestnik Franc Jerman in njegova žena iz Most pri Mengšu iz gostilne Ivana Žebovca istotam domov, napadel ju je neznanec. Jermana je sunil z nožem v glavo, levo ramo, trebuh in levo nogo, ko je pa Jermanca klicala na pomoč, vrgel se je še nanjo in jo zabodel v vrat in trebuh. Rane obeh poškodovancev so smrtonosne. Storileca iščejo.

— **Kranjska hranilnica.** V „Gorenju“ čitamo, da je kupila Kranjska hranilnica Sangrad za vsoto 24.000 K.

— **„Na smrt obsojeni.“** Slovenski pisatelj, duhovnik Fran Meško, ki slušbuje na Koroškem, je napisal dramo pod gorenjim naslovom. Igro je poslal vodstvu slovenskega gledališča v Ljubljani. Ali glej, ljubljanska cenzura je v zadnjem hipu zabranila Meškovo dramo „Na smrt obsojeni“, ki bi si imela igrati 25. sušca kot benefična predstava dramskega oboja in kot sklepna igra sezone. Spet lep dokaz, kako skrbi vlada, da bi „lepe“ koroške razmere ostale v temi! Ker slika pesnik — dasi v zelo milih barvah — trpljenje in boje koroških Slovencev, pa tega še v slovenski Kranjski ne smejo videti in slišati. Upamo, da store merodajni faktorji potrebno, da vidimo igro v prihodnji sezoni.

— **Tatvina čitalniške deske.** Cerkljanski čitalnici na Gorenjskem je bila ukradena deska z napisom. Če se je zgodilo zaradi političnih nasprotstev ali iz hudobnosti, se še ne ve.

— **Čvetero telet vrgla.** V Goričah je vrgla najemniku Alešu Globočniku krava štiri teleta, dve junici in dva junčka. Vsi štirje so bili mrtvi, in je manjkalo kravi še pet tednov do časa.

— **Stavbeno gibanje ob novi železnici.** Na Bledu se misli letos nanovo sezidati, oziroma prezidati do 40 poslopj, tudi v Bohinju se bo zidalo veliko zlasti ob jezeru, kjer namerava verski zaklad še letos dati parcelirati svoje prostrano zemljišče.

— **Požar gospodarskega poslopja.** 8. t. m. je gorelo pri posestniku Martinu Zavrlu v Bajhovcu pri Trebelnem. Pogorel je pod, šupa, hlev, klet in kozolec. Škode je 2000 K, zavarovalnine pa 1000 K.

— **13 letna deklica pod lokomotivo.** Lokomotiva je usmrtila dne 6. t. m. pri Hočah 13 letno Amalijo Ferk, hčer železniškega paznika iz Bohove, ki je šla iz Špodnjih Hoč domov. Pri postaji v Hočah je šla čez progo, in v megli ni opazila lokomotive, ki se je bližala. Ta jo je zgrabila in usmrtila. Kriva si je sama, ker je šla čez progo, dasi so bile zatvornice spuščene.

— **Osebnost v polemiki.** V „N. L.“ čitamo: dr. Benkovič ne bo ženil svoje neveste, kakor se je na shodu v Brezini hvalil, češ, da bo ta greh, ki ga je storil, popravil. Je baje še le sedaj zvedel, kdo in kaj je ta nevesta. Bil je to seveda samo volilni manever, ker je mislil, da bomo v njegovo zasebno življenje segali v boju proti njemu. Domačemu gostilničarju prigovarja, da naj v gostilni za njega agitira. Tedaj vendar ni tako siguren zmage.

— **Nemški pouk — zahteva slovenskih občin.** Občinski predstojniki občin Sv. Barbara, Slatina, Gradišče in Sv. Elizabeta na Štajerskem so vložili vlogo na okrajni šolski svet v Ptuj, naj bi se uvedel v zadnjih treh razredih naše ljudske šole popolnoma nemški pouk izven v

veronaku. Edina občina Gruškovec je dovolj zavedna, da tega ni storila. Mi pozivljemo može iz imenovanih občin, naj dobro premislijo, kaj delajo, in prišli bodo do drugih sklepov. Sramota bi pa bila za slovenske občine, ako bi pri tem sklepu, ki izvira iz nevednosti, ostale.

— **Zadnje občinske volitve za okolico celjsko** je e. kr. namestnija potrdila. Župan Jabornegg & Comp. so napeli vse sile, da bi to preprečili, a ves njihov trud je bil zaman. Nemci so zbog tega silno poparjeni.

— **Dr. Korošćeva kandidatura** v štajerskem volilnem okraju Rogatec-Šmarje-Kozje je, kakor se nam od raznih strani poroča, vsled neodvisne kandidature gospoda Žurmana, precej resno v nevarnosti.

— **Botra 700 otrokom.** Nedavno tega je umrla v Logatecu 65 letna gospa Tolazijeva iz znane slovenske rodbine. Kakor čitamo zdaj, je bila rajnica botra najmanj 700 otrokom.

— **Samomor pisarniškega vodje.** Obesil se je pisarniški šef okrajne sodnije v Konjicah Martin Frmenec. Vzrok samomora je neznan.

— **Očitane ljubosumnosti.** Nekje v Dravski dolini blizu Maribora je pretečeni teden zakonska žena predbacivala svojemu možu nezvestobo. Ta je v svoji jezi in razburjenosti nekaj storil, vsled česar ni več moškega spola. Nesrečneža so prepeljali v mariborsko bolnišnico. Nekaj podobnega se je zgodilo lani blizu Škofje Loke na Kranjskem.

— **Nesrečna detomorilka.** Sledeči dogodek nas opominja na mnogo sličnih primerov, kjer je nezakonska mati umorila svojega otroka vsled groze, ki ji je povzročal jok otroka. Poročilo o tem dogodku pravi: Od svojega moža ločena delavka Marija Florjančič je naznanila sodišču, da je svojega novorojenega otroka po rojstvu takoj zadušila, ker ni mogla poslušati njegovega joka. Prišla je sama k ljubljanskemu sodišču, kjer je naznanila, da je otroka tudi radi tega umorila, ker ni mogla otroka živiti. Detomorilko so pridržali v zaporu.

— **Obdolženi požiga, tatvine in goljufije.** Iz Kapele pri Radgoni na Štajerskem so orožniki odgnali v zapor Janeza Žingoviča in njegova sinova Franca in Alojza. Obdolženi so raznih hudodelstev n. pr. požiga, tatvine, goljufije itd. Baje so deloma že priznali.

— **Nevarnost ciganov.** V gotovih krajih med Mariborom in Ljutomerom ter Radgono je opaziti vedno kake ciganske tolpe, ki postajajo nevarne ne samo imetju ampak tudi človeškemu življenju. Lani so imele opraviti oblasti z nekim ciganskim napadom na neko slovensko učiteljico, ki je imela sicer revolver s seboj a se ni hotel sprožiti. Da si cigani tudi med seboj niso vedno posebno prijatelji, nam spričuje sledeči dogodek: Pri Spodnji Sv. Kunigundi nad Mariborom se je 63 letna ciganka Karolina Pestner na cesti sprla s svojim možem in ga je z revolverjem ustrelila. Izročili so jo okrožnemu sodišču v Mariboru.

— **Stekel pes v Štajerskem Pohorju.** Pretečeni teden je ogrizel nek sumljiv pes, ki je priteknel po železniški progi, dveletnega sina železniškega čuvaja Hirschmana med postajama Fala-St. Lovrenc. Ubogi deček je bil na glavi tako razgrizen, da mu je moral železniški zdravnik g. dr. Gorišek na peterih krajih razcefedrano kožo šivati. Poslal ga je seveda takoj na Pasterjev zavod na Dunaj. Posestniki psov! Pazite na otroke, psu pa dajte nagobček ali ga pa priklenite! Pasja kontumaca je razglašena skoro krog in krog Pohorja. V okuženih krajih takoj ugonobite psa, ki se kaže količkaj bolehen. Stekel pes lahko povzroči grozno nesrečo.

— **Zopeč detomor v Mariboru.** Pri znaženju neke greznice v Melju dne 8. t. m. zvečer je našel hlapec mrtvo, komaj dva tedna staro dete. Kot sumljivo so zaprli dvajsetletno služkinjo Julijo Ditrh iz Slovenske Bistrice, ki je baje zločin že priznala. Novorojenca naj je vrgla v stranišče, odkoder je prišlo dete v greznico.

— **Nova zmaga v koroški občini.** Z dosedanjim občinskim odborom v Libučah je vse nezadovoljno. Agitira se na nemški kakor na slovenski strani pridno. Upanje na zmago je veliko. V drugem in tretjem razredu je Slovencem zmaga skoro gotova, a tudi v prvem razredu, samo če ostanejo dotičniki, ki volijo v prvem razredu, značajni. Zmaga je odvisna seveda tudi od tega, kako se bodo volitve udeležili.

— **Gledališke predstave na Koroškem.** „Mir“ poroča, da je priredilo na Jezerskem izobraževalno društvo iz Olševka že dvakrat gledališke predstave. Jeseni so igrala dekleta ob jako dobri udeležbi v Štulavjevi gostilni dve igri. Na belo nedeljo so uprizorili olševski mladeniči v Murjevici gostilni veseligr „Vrban - Smukova ženitev“, „Čevljar“ in komičen prizor „Kmet in fotograf“. Igralo se je popoldan in zvečer. Obakrat je bil veliki salon gostilne Muri nabasano poln. Da so igre ugajale, svedočil

je najbolj nepretrgani smeh med igrami in živahno odobravanje. Velika udeležba pri teh predstavah, zanimanje in navdušenje za nje, vrlo dobro kaže, kako zelo potrebno bi bilo, da bi si Jezerjani sami postavili svoje ognjišče, ob katerem bi se ogrevali za lepe vzvišene stvari. Misel na ustanovitev društvenega življenja mora rasti in cvesti dokler ne obrodi sadu!

— **Strankarska strupenost.** V glasilu goriških klerikalcev „Gorici“ čitamo sledečo notico: „Banke tožijo, da si zavarovanci požigajo poslopja!... Je li to čudo? Saj pišejo brezverski listi, da ni Boga. Če ni Boga, česa bi se bali? Če ni Boga, ni vesti, ni poštenja, ni strahu božjega. Socialisti učijo brezverstvo in voditelji njih so očitni brezverci. Njih časopisje blati vse, kar je svetega in verskega. Če ni Boga, česa bi se še bali? Ali morda orožnikov? Morda vojakov? Ali postav? Sami ste krivi! Sami ste krivi, da človek ni več varen ne na poti, ne doma. Vzemite človeku vero v Boga, v ono bitje ki vse vidi, vse plačuje in kaznuje, in vzeli ste mu vse; iz človeka naredili ste divjo zver. — In ljudi, ki v Boga ne verujejo, naj se voli v poslance?!...“

— **Novice iz Trsta.** 23 letna M. V. iz Rakitnika pri Prestranku je služila par let v Trstu. Vedla se je vsekakor pošteno. Nekaj dni pred Veliko nočjo se je vpisala v Marijino družbo. Ko je prišla nekega dne od spovedi, je gospodinja takoj spoznala, da ni več zdrava na umu. Prepeljali so jo domov v Rakitnik, kjer fantazira samo o duhovnikih, moli, poje litanije in cerkvene pesmi ter pridiguje. Revica je ves denar, kar ga je prislužila v Trstu, sproti znosila duhovnikom. — Zastupila se je družina kovača Franca Lipičarja z vdihavanjem svetilnega plina. K sreči je prišla zdravniška pomoč in jo rešila gotove smrti. — Neka 28 letna Egidija Samuel v Trstu je pila strup, a so jo še pravočasno rešili.

— **Novice iz Istre.** V Pulju je kmetijska družba dala izleči jajce italijanskega kurjega plemena „Standard“ domači kokoši. Iz jajca se je izleglo 9. t. m. piščič, dolgo 12 centimetrov s štirimi peroti, štirimi nogami in glavo z enim samim očesom in dvema klunoma. Piščič je živel eno uro. — V Izoli pri Kopru je 19 let stari pekovski pomočnik Kristijan Dulcich hčerko svojega mojstra, katero je s svojo ljubeznijo zaman zasledoval, večkrat z nožem smrtonevarno ranil, potem jo pa vrgel skozi okno na cesto. Nato je tudi sam sebi zadal več nevarnih ran ter se vrgel skozi okno na cesto. Oba umirata. — V Pulju se je s sublimatom živega srebra zastupila 20 letna Berta Janusek, ki je služila pri ondotnem fotografu. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji izprali želodec.

— **Električna razsvetljava v Lovrani.** Lovrana dobi meseca septembra električno razsvetlavo. Ceste bo razsvetljevalo 20 obločnic in 120 žarnic. Doslej je bila električno razsvetljena samo Opatija, ki ima pa tudi šele nekaj let sem svojo elektrarno.

— **Za steklino je umrl v Požegi na Hrvatskem** 25 letni pisar Milo Mirčić. Dasi ga je ogrizel stekel pes, se ni zmenil zato, dokler ni bilo prepozno.

— **Novice iz hrvaškega Primorja.** Čevljar I. Brajčec iz Kraljevice se je v Bakru ustrelil s samokresom v desno stran vrata. Umrl je v reški bolnici. — Na Reki je težko obložen voz pritisnil ob zid voznika Josipa Slugo, ker so se mu konji splašili. Zmečkan je bil tako, da najbrže ne bo okreval. — Šest centov težek kamen je padel na nogo 28 letnemu Ivanu Novakoviču na Reki in mu vso zmečkal. Njegov položaj je opasen. — Trgovca z dekleti so prijeli v Sagrađu, ko je hotel s štirimi dekleti odpotovati.

b) tuje.

* **Velika požrtvovalnost.** V Njujorku je bolehal neka 35 letna žena na veliki slabokrvnosti, tako da je postalo njeno življenje že jako dvomljivo. Sree je bilo jako počasi. Ker je imela žena krvi vedno manj, je naposled omedlela. Prenesli so jo na polikliniko. Zdravniki so si prizadevali, kar je bilo v njih moči, da bi pospešili delovanje srca, a vse je bilo zaman. Kot edino sredstvo se jim je zdelo zdaj dovoz krvi na umeten način. Ko je čul o tem mož bolne žene, je bil takoj pripravljen žrtvovati se svoji soprogi na korist. Položili so ga poleg njegove žene na operacijsko mizo, odprli so mu žilo na levi roki in nabrizgnili s posebno pripravo do dva in četrt litra njegove krvi v telo žene. Učinki so se pokazali isti hip. Žena je pridobivala od minute do minute več moči. Zdravnika, ki sta izvedla to nenavadno operacijo, sta izjavila, da je množina rdečih delcev v krvi narasla od 10 na 75%. Ko okreva mož popolnoma, se podvrže še enkrat tej operaciji.

* **Nezgodba ob Wolfganškem jezeru v Salckamer-gutu.** Na Solnograškem, ob jezeru Wolfgang, se je udrlo nekaj sto metrov ob parobku brega speljane železnice, in sicer tam, kjer se prične dvigati železnica pri Luegu ob jezeru proti St. Gilgenu, kjer se nahaja tudi postajališče Billroth.

Kdor se je tod že vozil, se morda na to mesto spomni, ker je videti od tu jako lep razgled na zapadni del jezera in na sloviti Šafberg. — K sreči se je zgodila nesreča ob času, ko ni bilo na tem tiru nobenega vlaka in tudi na spodaj speljani cesti nobenega človeka.

* **Begun iz Sibirije.** Lani je naenkrat peterburška policija zgrabila vse člane peterburškega delavskega sveta in jih poslala v Sibirijo. Zdaj poročajo listi, da se je enemu izmed teh, Trockemu, posrečilo ubežati iz Sibirije.

Prosveta.

Odborova seja „Slovenske Matice“ je v petek, dne 19. malega travna 1907. l. ob polšestih popoldne v društveni pisarni. Spored: 1. Naznanila predsedništva. 2. Potrditev zapisnika o 149. odborovi seji. 3. Poročilo o pripravah za občni zbor. 4. Tajnikovo poročilo. 5. Slučajnosti.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Dunaj, 16. oziroma 15. aprila 1907.

Vsak ponedeljek in torek, kot pričitek tedna, je konzum poljedelskih pridelkov precej minimalen. Ker je kupcev le malo, so tudi ponudbe precej mirne v cenah. Cene rži in pšenice so prav stalne, le oves je bil nekaj vinarjev cenejši.

Notirale so ab Dunaj per 50 kg tako:

pšenica, tiška, 78 do 82 kg K 8-50 do K 8-90; Banaška 76 do 80 kg K 8-20; viselburška in rabska 76 do 79 kg K 7-90 do K 8-25; slovaška in študentska 76 do 81 kg K 7-85 do K 8-30; južnoželezniška 76 do 79 kg K 7-90 do K 8-35; marhfeldska in nižeavstrijska vobče 75 do 79 kg K 7-80 do 8-20.

rž, slovaška 72 do 74 kg K 7— do K 7-15; študentska 71 do 73 kg K 6-90 do K 7-10; peštanska 72 do 74 kg K 7— do K 7-15; razna ogrska 72 do 74 kg K 6-90 do K 7-10; avstrijska, 71 do 74 kg K 6-90 do K 7-15.

ječmen, moravski, K 8-20 do K 8-85, na postajah K 7-75 do K 7-70; marhfeldski, K 7-40 do K 7-80, na postajah K 7-30 do K 7-70; dunajski K 7-70 do K 8-15, na postajah K 7-60 do K 8—; slovaški, K 7-30 do 8-35, na postajah K 6-85 do K 7-55; severnoogrski na postajah (ga ni bilo dobiti); tiški na postajah K 5-90 do K 6-70; ječmen za pičo K 6-30 do K 6-70.

koruza, ogrska K 5-85 do K 6-10; einkantinska K 6-80 do K 7-15.

oves, ogrski, prve vrste K 8-40 do K 8-60; druge vrste K 8-25 do K 8-45; slabši K 8-10 do K 8-25.

V Budapešti so cene precej mirne, le pšenica je za kakih 5 vin. dražja, a le pri posameznih ponudbah. Prometa je bilo za 15.000 meterskih stotov.

Pšenica za april	K 8-16
„ „ oktober	„ 8-27
Rž „ april	„ 6-54
„ „ oktober	„ 6-82
Oves „ april	„ 7-64
„ „ oktober	„ 6-66
Koruza „ maj	„ 5-40
„ „ juli	„ 5-51

V Pragi je kupčija zelo živahna, pšenica gre redno po 5 vin. draže. Cene rži so splošno iste; oves pa je nekoliko popustil, povprečno za 5 vin. Dunajsko koruzo so plačali po K 5-95.

Jajca so plačevali v Berlinu za vsakih 60 komadov mark 2-95; lepše blago tudi po mark 3-15 do 3-25. Torej razmeroma ista cena kot minuli teden. Precej pa je poskočila cena jajcem v Londonu; vse vrste za 5 d.

Goveje živine so pripeljali na Dunaj mnogo iz Galicije. Le kupčija s teleti je bila precej slaba, še slabša s prašiči. Goveje meso se je prodajalo:

prednje	K —72 do K 1-60
zadnje	„ 1— „ „ 1-80
angleško	„ 1-40 „ „ 2-10

Teletina se je plačevala po K —60 do K 1-80; prašičje meso K 1— do K 1-72; kostrunovo K 1-24 do K 1-36.

Glavna posojilnica v Ljubljani je imela v l. 1906. denarnega prometa 20,996.051 K. Hranilnih vlog izkazuje za 2,908.672 K, posojil pa 3,263.178 K. Glavni rezervni zaklad znaša 50.168 K, specialni 26.165 K, pokojninski zaklad pa 6.350 K, upravno premoženje 3,391.450 K. Čistega dobička je napravila posojilnica 24.543 K, od katerega je namenila 400 K v občekoristne namene.

V konkurz je prišel trgovec v Ribnici gosp. Vendelin Stare.

Na ribniški semenj v ponedeljek dne 8. t. m. je bilo prignanih 160 prašičev, 120 krav, 5 telet in 50 parov volov. Sploh je bila kupčija zelo živahna.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!